Autor Guste Santini
Utorak, 06 Travanj 2004 21:10

Opet reagiramo kao da nismo znali. Europska unija je uređen sustav u kojem je jasno definiran položaj i, temeljem istog, mogućnosti svake njezine članice. Nove zemlje koje žele postati punopravni članovi Europske unije moraju provoditi iteracije (približavanje; konvergenciju) sukladno donesenim pravilima. Tu nema iznimke i tu su stvari poznate. Ipak, napisi u novinama pokazuju da stvari nisu jasne iako bi trebale biti. Opet nam se nešto dogodilo opet «netko ima nešto protiv nas». Ta konstrukcija nam omogućuje da budemo «nevini» pa samim time i «žrtve» tih i takvih zahtjeva. Sve je poznato i sve ide po starom: «pleti kotac ko i otac».

Nema dileme, niti je ikad bilo, da povezivanje sa Europskom unijom znači prilagođavanje novim kriterijima. Ipak, i pored toga, sve su energije usmjerene da postanemo članovi što prije jer ćemo tada živiti bolje. Jasno da tome nije tako. Jasno je da nitko neće plaćati «rentu» Hrvatskoj za članstvo. Mi Eurposkoj uniji naprosto nismo potrebni i naša je odluka da li želimo biti članovi Europske unije plaćajući ulaznicu. Svojevremeno nam se je govorilo kako Hrvatska učlanjenjem u međunarodne integracije dobija mogućnost većeg izvoza. Ovo se nije dogodilo ne zato što to hrvatski privrednici ne bi željeli, već zbog toga jer ekonomska politka nije respektirala razvojne ciljeve Hrvatske za koje su se neki ekonomisti zalagali.

Uveli smo neoliberalizam i očekivali da će se sve samo od sebe posložiti. Druge zemlje u tranziciji prišle su konvergenciji Europskoj uniji na promišljen način. Među tim zemljama svakako valja izdvojiti Sloveniju koja je postala članicom Europske unije, ali i, što je još značajnije, kluba razvijenih zemalja. Slovenija je prišla restrukturiranju privredne strukture i nise obazirala na savjete MMF-a i WB-a već je postavila svoje ciljeve, svoje strategije, svoju taktiku i svoju operativnu politiku. Bila je kritizirana, ali pobjednike na kraju nitko ništa ne pita. Tako je Slovenija, iz istih korijena, napravila veliki i poštovanja vrijedan rezultat.

Ono što ovom prilikom želim istaknuti je da niti jedna grana hrvatskog gospodarstva nije spremna za Europsku uniju. Mogu izdvojiti jedino duhansku industriju što je više nego nedovoljno da bi imalo osnova i smisla ova žurba za članstvo s europskom unijom. Priča o zapadnom balkanu je priča koju mi svojom neučinkovitošću zapravo podržavamo.

Država i javni sektor su do te mjere devastirani da se o tome uopće javno ne progovara. Poduzeća u vlasnišvu države nisu dosegla nivo učinkovitosti u mjeri u kojoj bi to bilo za očekivati imajući u vidu tvrdo budžetsko ograničenje. Naprosto ekonomska politika divergira od svoje osnove – privredne strukture.

Privatni sekotor osim nekoliko izuzetaka također je na rubu egzistencije i neće se moći suprostaviti inozemnoj konkurenciji. Najveći zaštitinici privatnog sektora je malo nacionalno tržište i birokratizirana institucionalna (čitaj: državna) struktura. Prema tome, neučinkovitost države je na neki način brana većoj izloženosti domaćih poduzetnika. Ova upravo iznesena tvrdnja ima vrlo negativne konotacije i molim čitaoca da o tome razmisli.

Sve u svemu, sve je nespremno i, sve u svemu, kad bi nas Europska unija i prihvatila – ne piše nam se dobro.

Problem mlijeka je poučan. Hrvatska domaćom proizvodnjom pokriva svega polovinu svojih potreba. Ostalo uvozimo. Kako je poljoprivreda u Europskoj uniji programirana djelatnost (zapravo nema tržišne konkurencije) to svaka zemlja članica mora poštivati pravila o kvantitativnim ograničenjima. E sada, da Hrvatska sutra postane članicom to bi značilo da kriterij razvoja proizvonje mlijeka je definirana talonom koji se zove pokrivanje 50% vlastitih potreba. I dalje, Hrvatska je odustala od proizvodnje sira. Koja je to članica Europske unije odustala od zadovoljavanja potražnje iz područja poljoprivrede ako ima resurse da zadovolji potražnju. Ovo je primjer kakvih ima mnogo i koji se uporne ne rješavaju. Sve ostaje po starom.

Zaključno želim reći Hrvatska treba Europsku uniju. Međutim, ulazak kao objekt u bilo koju asocijaciju znači biti članicom drugog reda. Slovenija je pokazala kako se «igra utakmica» i ona će, od prvog dana punopravnog članstva, biti subjekt i aktivni sudionik Europske unije. Nitko nije protiv Europske unije ali nitko normalan ne želi biti građanin drugog reda. To je priča koju nitko od političara ne želi čuti i, potom, primjereno reagirati. Političke stranke govore o potrebi za članstvom ali ne govore u čemu se ogleda ta potreba.

Europska unija će nam, prema tome, svakim novim dogovorom pokazati gdje odista pripadamo. Jedno je što mi mislimo o sebi a potpuno je drugo što odista jesmo. Da je tome tako pokazuje vanjski i unutarnji dug, ne samo države već svih sektora. Stvari su složene sa vrlo turobnim perspektivama. Očekivanje da će nam to drugi rješiti umjesto nas spada u nedopustivu spekulaciju i očekivanja.

Toliko smo nebitni da bi nam spoznaja o nebitnosti bi mogla biti resurs koji bi nas prisilio da se mjenjamo. Što prije to bolje.